

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 17512
Tarih : 18.03.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kürtler başta olmak üzere birçok ulus tarafından bin yıllardır kutlanan Newroz Bayramı'na yönelik yasaklama ve engelleme çabaları her zaman olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Bu nedenle Newroz Bayramı'nın Anadolu ve Mezopotamya halkları açısından tarihsel ve kültürel öneminin araştırılması, Türkiye'de Newroz kutlamalarına yönelik geçmişten günümüze yasaklayıcı politikaların neden olduğu sorunların açığa çıkarılması ve Newroz Bayramı'nın festival havasında kutlanabilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesi için Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Murat SARI SAÇ
Van Milletvekili

GEREKÇE

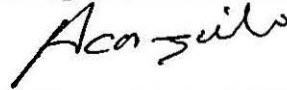
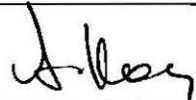
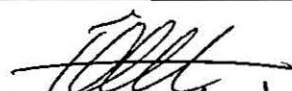
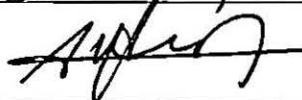
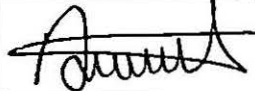
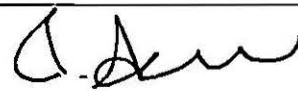
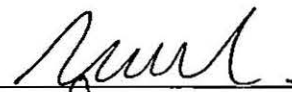
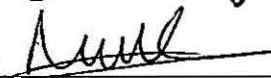
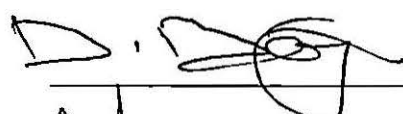
Doğanın uyanışının yanında insanlığın dirilişini temsil eden Newroz, 4 bin 500 yıldan beri farklı coğrafyalarda çeşitli ritüellerle kutlanmaktadır. “Yeni Gün” anlamına gelen bu bayram, halklar arasında /Newroz / Noruz/ Nowruz / Naurız / Nevruz ve Sultan-ı Nevruz gibi çeşitli isimlerle anılmaktadır. Bu sebeple Ortadoğu ve Mezopotamya’da 21 Mart günü, Kürtler başta olmak üzere birçok halk tarafından coşkuyla karşılanmakta, farklı ritüellerle kutlamalar yapılmaktadır. Dolayısıyla 21 Mart’ta Newroz Bayramı, Kürtler tarafından birçok kentte kitlesel şekilde karşılanırken Anadolu’da da Yaz-Başı, Sultan Nevruz, Kuzuayı, Mart Dokuzu vs. isimlerle etkinlikler düzenlenmektedir.

Newroz Bayramı, mevsimsel dönüşümle doğanın canlanmasının yanında Kürtlerin varoluş mücadelesini de simgelediği için Kürt kültür tarihinin önemli bir parçasıdır. Çünkü Newroz, Kürtlerin ataları olarak kabul edilen Gutiler tarafından da tapınaklarda “Yeni Gün” anlamına gelen “Zagmuk” adıyla kutlanmaktaydı. Zagmuk bayramında, Newroz’da olduğu gibi düzenlenen törenlerde ateşler yakıldığı ve kralın halkın arasında gezdiği belirtilmektedir. Tarihi kaynaklara bakıldığında bu bayramın Gutilerden sonra Hurri, Mitanni, Med, Kassit ve Urartularda da sürdüğü anlaşılmaktadır. Bunun yanında birçok halkın birlikte yaşadığı coğrafyada Bahai ve İran takvimlerine göre yılın ilk gününü temsil eden Newroz adına yazılı olarak ilk defa ikinci yüzyılda Pers kaynaklarında rastlanmaktadır.

Newroz Bayramı’nın mitolojik kaynaklarına inildiğinde, Kürtler açısından Demirci Kawa’nın halka eziyet edip katleden Zalim Dehhak’a karşı başkaldırarak direnmesiyle Kürtlerin özgürleşmesi efsanesine dayandığı görülmektedir. Bu nedenle Kürtlerle özdeşleşen Newroz, bin yıllardan bu yana farklı ritüel ve pratiklerle coşkuyla kutlanmaya devam etmektedir. Bu realiteye rağmen Newroz Bayramı, farklı dönemlerde kimi siyasi iktidarlarca yasaklanmıştır. Newroz Bayramı’nın yasaklanması sonucunda yaşanan olaylarda bugüne kadar yüzlerce kişi hayatını kaybetmiş, bir o kadarı da yaralanmıştır. Özellikle 1990’lı yılların çatışmalı sürecinde yaşanan ölüm ve yaralanmalar zihinlerdeki canlılığını hâlâ korumaktadır.

Cizre’de şarkılarla ve halaylarla kutlanan 1992 Newroz’una kolluk güçlerinin zırlı araçlarla saldırması sonucunda yüzden fazla kişi katledilirken yüzlerce insan da yaralanmış, gözaltına alınmış ve işkenceden geçirilmişti. Her şeye rağmen Newroz son on yılda bir hafta boyunca festival havasında kutlanmaya devam edilmektedir. Yine de farklı zamanlarda keyfi bir tutumla Newroz kutlamalarına izin verilmemesi nedeniyle birçok ölüm ve yaralanma olayı yaşanmıştır. 2008 Newroz’u da coşkuyla karşılanırken Van başta olmak üzere polis müdahaleleri sonucunda birçok ölüm, yaralanma, gözaltı ve tutuklanma vakaları kayda geçmiştir. 2017 yılı Newroz’unda ise Kemal Kurkut adlı üniversite öğrencisi Diyarbakır’da Newroz alanına girişi sırasında polisin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirmiştir.

Baharın gelişiyile doğanın canlanarak yaşamın bereketlenmesini simgeleyen 21 Mart’ta Newroz alanında tüm halkların buluşarak coşkuyla kutladığı bir bayram olması mümkündür. Bunun için de geçmişte yaşanan sorunlarla yüzleşerek ihmallerin ortaya çıkarılması ve faillere yönelik etkin yaptırımların olması gerekmektedir. Bu nedenle geçmişten günümüze Newroz Bayramı kutlamalarının yasaklanmasının ve engellenmesinin neden olduğu toplumsal olayların ve hak ihlallerinin araştırılarak Newroz’un özgürce kutlanması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, Newroz’un Anadolu ve Mezopotamya halkları açısından anlam ve öneminin araştırılması amacıyla Meclis Araştırması açılması yararlı olacaktır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
12			
13	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
19	DEKSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
20	İMAM TAŞCIER	DİYARBAKIR	